

FİZİKSEL PERFORMANS DÜZEYİ EMPATİ VE SPORTMENLİĞİ ETKİLER Mİ?: ELİT KADIN VOLEYBOLCULAR ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA*

Yasin ARSLAN¹

Gülfem SEZEN BALÇIKANLI²

ÖZET

Araştırma, elit kadın voleybolcularda fiziksel performansın empati ve sportmenlik ile bir ilişkisinin bulunup bulunmadığını incelemek amacıyla kurgulanmış bir ön araştırmadır. Bu bağlamda, araştırma grubunu Sultanlar liginde yer alan takımlardan kasıtlı örneklem yoluyla seçilen bir takım oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan sporcu sayısı 11'dir. Araştırma grubunun yaş ortalaması 22,63±5,66 yıl, spor yaşı ortalaması 12,36±5,53 yıl ve boy ortalamaları ise 1,81±0,68 cm.'dir. Araştırmada veri toplama aracı olarak fiziksel performansı değerlendirmek için izokinetik dinamometre, empati için kişilerarası tepkisellik indeksi, sportmenlik için ise sporda prososyal ve antisosyal davranış ölçeği kullanılmıştır. Değişkenler arasında ilişki olup olmadığının araştırılması için spearman korelasyon katsayısına bakılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler, fiziksel performans ile empatinin alt boyutları olan, fantazi ($r=0,260$, $p=0,700$), perspektif alma ($r=0,046$, $p=0,150$) ve empatik düşünce ($r=0,300$, $p=0,880$) ve sportmenliğin alt boyutlarından takım arkadaşına prososyal davranış ($r=0,370$, $p=0,091$), rakibe prososyal davranış ($r=0,15$, $p=0,65$) arasında doğrusal bir ilişki olmadığı yönündedir. Başka bir ifadeyle, kuvvet parametreleri yüksek olan bir kadın voleybol oyuncusunun empati ve sportmenlik becerileri aynı oranda yükselmemiştir. Sonuç olarak, antrenörlerin fiziksel performansı yüksek olan oyuncularından benzer düzeyde empatik beceri ve sportmenlik yönelimi gösteremeyeceğini bilerek sporcularını bir bütün içinde (fiziksel, psikolojik ve sosyal) eğitmeleri gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Araştırmada elde edilen verilere göre, bir sporcunun fiziksel özelliklerinin yüksek olması aynı şekilde sosyal ve ahlaki özelliklerinin de yüksek olacağı anlamına gelmemektedir. Bundan sonraki araştırmalar için, özellikle yakın temaslı takım sporlarına (futbol, basketbol, hentbol) ve cinsiyete yönelik bir inceleme yapılması ve katılımcı sayısının artırılması öneri olarak sunulabilir.

Anahtar Kelimeler: Empati, Fiziksel performans, Prososyal davranış, Sportmenlik.

DOES PHYSICAL PERFORMANCE LEVEL AFFECT EMPATHY AND SPORTSPERSONSHIP?: A STUDY ON ELITE FEMALE VOLLEYBALL PLAYERS

ABSTRACT

The research is a preliminary study to examine whether physical performance in elite female volleyball players is related with empathy and sportpersonship. In this context, the research group constitutes of a team selected through intentional sampling method from the teams in the Sultanlar league. The number of athletes who participated in the study was 11. The average age of the study group was 22. 63 ± 5. 66 years, the average length of sport career was 12. 36 ± 5. 53 years and average height was 1. 81 ± 0. 68 cm. Isokinetic dynamometer Interpersonal Reactivity Index for Empathy (IRI) and Prosocial and Antisocial Behavior in Sport Scale (PABSS) were used as data collection tools. The Spearman correlation coefficient was examined to investigate whether there was a relationship among the variables. The data indicated that there was not a linear relationship among physical performance and subdimensions of empathy, namely fantasy ($r=0.260$, $p=0.70$), perspective taking ($r=0.046$, $p=0.15$), and subdimensions of sportpersonship, prosocial behavior toward teammates ($r=0.370$, $p=0.34$), prosocial behavior toward opponents ($r=0.150$, $p=0.65$). In other words, empathy and sportpersonship skills of a female volleyball player with high force parameters did not increase at the same level. As a result, it is necessary for coaches to train their athletes (physical, psychological and social), knowing that they cannot demonstrate similar empathic skills and sportpersonship orientation from the players with high physical performance. According to the findings, the high physical qualities of an athlete should not mean that the social and moral qualities of the athlete are also high. Further research may be conducted with more participants, especially by conducting an examination of contact team sports (such as football, basketball, and handball) and sex.

Keywords: Empathy, Physical performance, Prosocial behaviour, Sportpersonship.

* Bu çalışma, 15. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresinde poster bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Tokat/Türkiye, Yazışmadan sorumlu yazar: arслан@gazi.edu.tr

² Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Ankara/Türkiye.

GİRİŐ

Literatürde fiziksel performans, yapılması gereken bir atletik görevin yerine getirilmesi sırasında başarı için ortaya konulan çabaların bütünü olarak tanımlanmaktadır. Fiziksel performansı, tüm olumlu etkenlerle birlikte ve tüm olumsuz etkenlere rağmen gerçekteşen, sporcunun atletik iŐ uretebilme becerisi, üretim kalitesi ve kapasitesinin bileşkesi olarak kabul etmek uygun olacaktır [1]. Araştırmacılar, insan performansını değişik sınıflandırmalarla açıklamaya çalıŐmıŐlardır. Sporda başarı yani performans bileşkesi yetenek, zihinsel, psikolojik ve sosyal özelliklerin yanı sıra fiziksel ve fizyolojik uygunluğa bağlıdır [2]. Diğer açıdan fiziksel performans; Aerobik-anaerobik enerji oluşumu, nöromusküler ileti, kas kuvveti ve dayanıklılığı, motivasyon gibi faktörlerin de etkilediği iŐ uretebilme becerisidir ve kiŐinin performansı, onun uygulama becerisi ve uygulama motivasyonuna bağlıdır [3].

Empatiyi, bir kiŐinin kendisini karŐısındakinin yerine koyarak olaylara onun bakıŐ açısıyla bakması, o kiŐinin duygu ve düŐüncelerini doğru olarak anlaması, hissetmesi ve bu durumu ona iletmesi süreci olarak tanımlayan Rogers [4], böylelikle empatinin çok boyutlu bir yapısı olduğunu da göstermektedir. Sporun ve dolayısıyla rekabetin empatiyi nasıl etkilediği ise spor araştırmalarında merak konusunu oluşturmaktadır. Spor ve empati iliŐkisi incelendiğinde öne çıkan durumun rekabetin empati üzerindeki olumsuz etkisi olduğu grlmektedir [5-7]. Bir diğer önemli noktayı ise rakibi düŐman olarak görme yaklaŐımından hareketle sporcunun yarıŐma ortamında empatik bir tavır sergilememesi durumu oluşturmaktadır. Bu noktada karŐımıza empatinin bir beceri olduğu ve eğitim yoluyla geliŐtirilebileceĖi gerçekte çıkmaktadır [8]. EĞer antrenörler sporcularında empatik becerilerin geliŐmesini destekleme çabasına girerlerse, bu durum sporcularında perspektif alma, empatik düşünce gibi empatinin hem duyuŐsal hem de biliŐsel boyutlarını geliŐtirebilecektir. Perspektif alma karŐı tarafın bakıŐ açısını alma becerisini, empatik düşünce ise, diğerlerine ilgi ve duyarlılığı yansıtılmaktadır. Empatik düşünce ve perspektif alma becerisine sahip olan bir sporcu gerek rakibinin gerekse takım arkadaŐının bir sonraki hamlesini önceden tahmin edebilecek, kazanma kaybetme durumlarında ölçülü davranabilecek, çevresi ile doğru iletiŐim kurabilecektir. Ayrıca, özellikle elit sporcuların gençler için birer rol model oldukları düŐünüldüĖünde empatik tavır önemli bir noktaya gelecek ve antrenörlerin empati eğitiminin üzerinde durması gerekliliği ortaya çıkacaktır.

Empati becerisinin geliştirilmesi ile sportmenliğe yönelik davranışların da olumlu yönde etkilendiği bilinmektedir. Örneğin; ahlaki kararlar verilirken sık sık empatik bir tavır alınması [9], kendini diğerinin yerine koyabilmenin, kişileri bazı ahlaki ilkeleri izlemeye yöneltmesi [10] empati ve ahlak arasındaki ilişkiyi ortaya koyarken; yüce gönüllülük, saygı, kibarlık, cana yakınlık, şefkat, cömertlik, yardımlaşma gibi kavramlarla ifade edilen sportmenlik de sporcuların empatik becerileri ile yakından ilişkilidir [5-8,11-13]. Araştırma kapsamında sporcuların sportmenlik düzeyleri sporcuların prososyal davranışları doğrultusunda değerlendirilmiştir. Sporda prososyal davranışlar, karşındaki kişinin yararına olan ya da ona yardımcı olmak niyeti ile yapılan [10]; yere düşen rakibe yardımcı olmak, eğer rakip oyuncu sakatlanırsa topu taca atmak, eğer rakip oyuncu malzemelerini unutmuşsa ona kendi malzemelerini ödünç vermek gibi davranışlardan oluşmaktadır. Araştırmalar incelendiğinde, sportmenlik ve empati arasında pozitif bir ilişki olduğu grlmektedir [6,12]. Ayrıca, empati prososyal davranışların sergilenmesinde de hayati bir öneme sahiptir [7,15].

Antrenörlerin sporcular üzerindeki etkileri düşünüldüğünde, bir antrenörün sporcusunu fiziki, sosyal ve ahlaki olacak şekilde tüm boyutlarıyla geliştirmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Öncelikle antrenörlerin bu donanımı sporcularında sağlayacak eğitime ve bilince sahip olması beklenirken diğer yandan da tüm sporcularında bu bütünsel gelişimi eşit şekilde gerçekleştirmesi gerekmektedir. Sporcunun fiziksel performansının yüksek olması onu daha empatik ve sportmen yapar mı? Bu soru ışığında araştırma, elit kadın voleybolcularda fiziksel performansın empati ve sportmenlik ile bir ilişkisinin bulunup bulunmadığını incelemek üzerine kurgulanmış bir ön araştırma niteliğindedir.

MATERYAL VE METOT

Araştırma Grubu

Araştırma grubunu, Sultanlar liginde yer alan ve kasıtlı örneklem yoluyla seçilen bir takım oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan sporcu sayısı 11'dir. Araştırma grubunun yaş ortalaması $22,63\pm 5,66$ yıl, spor yaşı ortalaması $12,36\pm 5,53$ yıl ve boy ortalamaları ise $1,81\pm 0,68$ cm.'dir.

Veri Toplama Araçları

Sportmenlik Yönelimi: *Sporda Prososyal Antisosyal Davranış Ölçeği (PABSS)*

Kavussanu ve Boardley'nin [16] geliştirdiği, Sporda Prososyal ve Antisosyal Davranış Ölçeği 20 maddeden ve 4 alt boyuttan oluşan 5'li likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin Türkçe uyarlaması Sezen [17] tarafından yapılmıştır. Ölçeğin alt boyutları; "rakibe antisosyal davranış" (rn: Rakibime kasten faul yaptım), "rakibe prososyal davranış" (rn: Sakatlanan rakibime yardım ettim.), "takım arkadaşına antisosyal davranış" (rn: Takım arkadaşımla tartıştım) ve "takım arkadaşına prososyal davranış" (rn: Takım arkadaşımı cesaretlendirdim) boyutlarından oluşmaktadır. Ölçeğin Türkçeye çevrilmesi aşamasında çeviri-tekrar çeviri tekniğinden faydalanılmıştır. Çeviri aşamasından sonra elde edilen maddelerin geçerlik ve güvenirlik çalışması Futbol (%53,6), Basketbol (%10,8), Hentbol (%13,1) ve Çim Hokeyi (%22,5) olmak üzere toplam 4 farklı branştan çalışmaya gönüllü olarak katılan ve Ankara'da çeşitli kulüplerde yer alan 222 sporcu üzerinde gerçeleştirilmiştir. Araştırma grubunun 77'sini kadın (%34,7), 145'ini erkek (%65,3) sporcular oluştururken, yaş ortalaması 22,57 (SS=4,31) yıl; yaş ranjları ise 17-37 yıl arasındadır. Ölçeğin yapı güvenilirliğini test etmek için faktörlerin elde edilmesinde en yaygın kullanıma sahip olan Temel Bileşenler Analizi (Principal Component Analysis-PCA) uygulanmıştır. Faktör analizinin ilk aşamasında veri setinin faktör analizi için uygun olup olmadığının belirlenmesinde Barlett testi ve KMO testi kullanılmıştır. Ölçeğin güvenirliği ise Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı (0,79) ile test edilmiştir. Bu araştırmada KMO testi değereri 0,817 (ok iyi), Barlett testi ise anlamlı bulunmuştur. Sporda Prososyal ve Antisosyal Davranış lçeği Türkçe versiyonu da orjinalinde olduğu gibi 4 faktörlü bir yapıya ve 20 maddeye sahiptir [17]. Bu araştırma için ölçeğin sporda prososyal davranış boyutu kullanılmıştır.

Empati: Kişilerarası Tepkisellik İndeksi (IRI)

Araştırmada veri toplama aracı olarak Davis [18] tarafından geliştirilen Kişilerarası Tepkisellik İndeksi (Interpersonal Reactivity Index: IRI) kullanılmıştır. IRI alt boyutları göreceli olarak birbirinden bağımsız ve kişilerin niteliklerini belirleyen 4 alt boyuttan ve 28 maddeden oluşmaktadır [18]. Kişilerarası tepkisellik indeksi beşli likert tipi bir ölçektir (0= beni hiç tanımlamıyor, 4= Beni oldukça tanımlıyor). Perspektif Alma alt boyutu, diğerlerinin psikolojik açıdan bakış açısını kişinin kabullenebilme derecesini (rn: Arkadaşlarımdan açısından olayların nasıl gözüktüğünü düşünerek onları daha iyi anlamaya çalışırım), Empatik Düşünce kişinin

diğer kişilere karşı sıcaklık, yakınlık, alaka gibi duyguları ve zor durumda olanlara karşı duyulan ilgiyi belirlemektedir (rn: Benden daha az şanslı insanlara karşın sık sık ilgili ve hassas duygular hissederim). Kişisel sıkıntı alt boyutu gergin ortamlarda, kişisel ilişkilerin olduğu durumlarda kişinin endişe veya rahatsızlık derecesini ölçmektedir (rn: Gergin duyguların olduğu bir ortamda olmak beni korkutur). Fantezi alt boyutu ise, kişilerin kitaplardaki, filmlerdeki ve oyunlardaki hayali karakterlerin yerine kendini koyabilme eğilimini belirlemektedir (rn: İlginç bulduğum bir hikye veya romandaki olaylar eğer benim başıma gelseydi nasıl hissederdim diye düşünürüm) [18]. IRI'nin Türkçe versiyonunun güvenilirliği ve psikometrik nitelikleri Engeler [19] tarafından yapılmıştır. Ölçeğin standart alfa değerleri ve psikometrik nitelikleri hesaplanmıştır. Alt boyutların i tutarlılıkları ,60'ın üzerindedir. Maddeler arası korelasyon ortalaması değerleri Fantezi, Empatik Düşünce ve Perspektif Alma için ,20'nin üzerinde olduğundan alt boyutlar birimsel (niter) yapıdadır. Düzeltilmiş madde-toplam korelasyon ortalaması değerleri ,30'un üzerindedir. Alt boyutların psikometrik nitelikleri çok iyi düzeydedir. Sonuç olarak, IRI alt boyutlarının çok iyi i tutarlılığa, test-tekrar test korelasyonuna ve psikometrik niteliklere sahip olduğu bulunmuştur [19].

Fiziksel Performans

Araştırmada, fiziksel performansı belirlemek için seçilmiş parametre olan izokinetik kuvvet ölçümleri kullanılmıştır. Ölçümler, spor hekimleri tarafından gerçekleştirilmiş ve isomed 2000 izokinetik dinamometre ile değerlendirilmiştir. Kuvvet değerlendirmelerinden önce her katılımcı bireysel olarak mümkün olduğunca standart bir ısınma programına alınmıştır (10-15 dk). Isınma programları içerisinde katılımcılar kol ergometresi ve germe egzersizleri ile çalıştırılmıştır.

Özel ısınma sonrası denekler, ölçüm yapılacak olan isomed cihazına tek tek alınarak bireysel antropometrik özelliklerine göre cihazın ayarlamaları yapılmıştır. Test sırasında vücut ağırlığı değerleri bilgisayara girilerek programın kurulumu gerçekleştirilmiştir. lm yapılan deneğin gövdesi, testi etkileyemeyecek şekilde sabitlendikten sonra bilgisayara kişisel bilgileri girilmiş ve test hazırlıkları tamamlanmıştır. Dinamometre aksı dominant taraf omuz rotasyon aksına göre ayarlanmıştır. Yerçekimi doğrulaması yapılmış, 00 tam abduksiyon olmak üzere 00-1300 eklem hareket açıklığında (EHA) 120 d/s, Nm açısal hızda maksimal izokinetik kuvvetleri kaydedilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Değişkenler arasında ilişki olup olmadığının araştırılması için spearman korelasyon katsayısına bakılmıştır.

BULGULAR

Araştırmaya konu olan elit kadın voleybol oyuncularına ait demografik bilgiler, izokinetik kuvvet ölçümleri, empati ve prososyal davranış verileri ile, bu değişkenlerin birbirleriyle olan ilişkilerine ait değerler tablolar halinde gösterilmiştir.

Tablo 1. Araştırma grubuna ilişkin bilgiler

Değişkenler	n	\bar{x}	SS
Yaş (yıl)	11	22,63	5,66
Spor Yaşı (yıl)	11	12,36	5,53
Vücut Ağırlığı (kg)	11	71,23	7,24
Boy Uzunluğu (cm)	11	1,81	0,68

Tablo 1 incelendiğinde, voleybol oyuncularının yaş ortalamalarının $22,63 \pm 5,66$ yıl, vücut ağırlıklarının $71,23 \pm 7,24$ kg, boy uzunluklarının ise $181 \pm 0,68$ cm. olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Fiziksel performans ve empati değişkenleri arasındaki korelasyon değerleri

Değişkenler	n	r	p
D. IK (60°/sn)-Fantazi	11	0,260	0,700
N.D. IK (60°/sn)-Fantazi	11	0,198	0,560
D. IK (60°/sn)-Perspektif Alma	11	0,046	0,150
N.D. IK (60°/sn)-Perspektif Alma	11	0,052	0,289
D. IK (60°/sn)-Empatik Düşünce	11	0,300	0,690
N.D. IK (60°/sn)-Empatik Düşünce	11	0,340	0,368

D. IK: Dominant Internal Kuvvet

N.D. IK: Non-Dominant Internal Kuvvet

Tablo 2’de, fiziksel performans ile empatinin alt boyutları olan, fantazi (dominant internal kuvvet: $r=0,260$, $p=0,700$, non-dominant internal kuvvet: $r=0,198$, $p=0,560$), perspektif alma (dominant internal kuvvet $r=0,046$, $p=0,150$, non-dominant internal kuvvet: $r=0,052$, $p=0,289$) ve empatik düşünce (dominant internal kuvvet $r=0,300$, $p=0,880$, non-

dominant internal kuvvet: $r=0,340$, $p=0,368$) değerleri arasında doğrusal bir ilişki olmadığı görölmektedir.

Tablo 3. Fiziksel performans ve prososyal davranış değişkenleri arasındaki korelasyon değerleri

Değişkenler	n	r	p
D. IK (60°/sn)-T.A P.D	11	0,37	0,091
N.D IK (60°/sn)-T.A P.D	11	-0,019	0,057
D. IK (60°/sn)-R.P.D	11	0,15	0,65
N.D. IK (60°/sn)-R.P.D	11	-0,39	0,23

D. IK: Dominant Internal Kuvvet

N.D. IK: Non-Dominant Internal Kuvvet

T.A.P.D: Takım Arkadaşına Prososyal Davranış

R.P.D: Rakibe Prososyal Davranış

Tablo 3'te, sportmenliğin alt boyutlarından takım arkadaşına prososyal davranış (dominant internal kuvvet: $r=0,37$, $p=0,091$, non-dominant internal kuvvet: $r=0,019$, $p=0,057$), rakibe prososyal davranış (dominant internal kuvvet: $r=0,15$, $p=0,65$, non-dominant internal kuvvet: $r=0,39$, $p=0,23$) değerleri arasında da doğrusal bir ilişki olmadığı görölmektedir.

TARTIşMA VE SONUÇ

Elde edilen bulgular, kuvvet parametreleri yüksek olan bir kadın voleybol oyuncusunun empati ve sportmenlik becerilerinin aynı oranda yükselmediği yönündedir. İlgili çalışmalar incelendiğinde, farklı performans parametreleri ile sportmenlik ilişkisinin incelendiği görölmektedir. Örneğin; Al-Yaaribi, Kavussanu, Ring [20], basketbolcularda performans ve prososyal antisosyal davranış ilişkisini inceledikleri araştırmalarında, performansı başarılı atışlar ve basket üzerinden değerlendirmiş ve sonuç olarak performans üzerinde takım arkadaşlarının desteğinin, cesaretlendirmesinin etkisine ulaşmışlardır. Yine prososyal ve antisosyal davranışlara yönelik bir başka araştırmanın sonucunda, performansın antisosyal ve prososyal davranışlardan etkilendiği görölmüştür [21]. Bu çalışmada ise performans fiziksel performans olarak ele alınmış ve kuvvet parametreleri ile empati ve sportmenlik davranışı ilişkilendirilmeye çalışılmıştır. İlgili literatür incelendiğinde ise böyle bir ilişkilendirilmenin daha önce yapılmadığı görölmektedir.

Bulgular incelendiğinde, sporcuların fiziksel olarak iyi düzeyde olması onların aynı zamanda empatik ya da sportmen olacakları anlamına gelmediği yönündedir. Bu noktada ise

sporcu üzerinde önemli etkisi bulunan antrenörler ve onların sporcularını nasıl yönlendirdiği konusu gündeme gelmektedir. Sporcu eğitiminde antrenörlerin sadece performans gelişimine yönelmesi sporcunun sosyal ve psikolojik gelişimini eksik bırakacaktır. Antrenörlerin, sporcuların davranışları üzerindeki etkileri önemlidir. Empati ve sportmenliğin gelişiminde antrenörler rol model olmak ve davranışlarıyla yol göstermek durumundadır. Bolter ve Weiss [22] yapmış oldukları araştırma sonucunda, antrenörlerin sporcularına verdikleri ödül ve cezaların onların davranışlarında çok etkili olduğunu vurgulamaktadır. Buradan hareketle antrenörlerin sporcularına sportmenlik ve empatiye yönelik davranışlar üzerine açıklayıcı konuşmalar yapması gerekliliği ortaya çıkmaktadır [22].

Skora odaklı bir tutum sergileyerek sadece sporcunun fiziksel performansı ile ilgilenmek bir sporcu için yeterli görülürse sporcu kendinden beklenenin sadece bu olduğu düşüncesiyle sporcu karakterini geliştirme ihtiyacı duymayabilir. Oysaki sporcular toplum için birer rol model konumundadır.

ÖNERİLER

Sporcunun görevi, sporun ruhuna uygun bir şekilde kendisini bütünsel (ok yönlü) olarak geliştirmek olmalıdır. Bu gelişim sürecinde ise antrenör sporcusuna rehberlik etmelidir. Gelecek araştırmalar için, farklı branşların özellikle yakın temaslı takım sporlarının seçilerek araştırılması ve daha geniş araştırma gruplarıyla çalışılması önerilmektedir. Ayrıca, performans ölçümlerinde değişik parametrelerin ele alınması da sonuçlar açısından çeşitlilik yaratacaktır.

KAYNAKLAR

1. Bayraktar B, Kurtoğlu M. Sporda performans ve performans artırma yöntemleri. İstanbul, 2004.
2. Güvel H, Kayatekin M, Acarbay ř, zgnl H. Genç erkek sporcularda vücut yağ oranı ile fiziksel iř kapasite arasındaki ilişki, Performans Dergisi, 1996; 2 (3): 118.
3. Reneman MF, Fokkens AS, Dijkstra PU. Testing lifting capacity: Validity of determining effort level by means of observation. Spine, 2005; 30 (2): 40-46.
4. Rogers CR. Empatik olmak değerini anlaşılmamış bir varoluş şeklidir. eviri, Akkoyun F. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi 1983; 16 (1): 103-121.
5. Shields DL, Funk CD, Bredemeier BL. Contesting orientations: Measure construction and the prediction of sportpersonship. Psychology of Sport and Exercise, 2015; 2: 1-10.
6. Sezen-Balçıkanlı G, Yıldıran İ. Sportpersonship orientation and empathy: A study of professional football players. Journal of Physical Education and Sport (JPES), 2012; 12 (1): 18-24.

7. Sezen-Balçıkanlı G, Sezen M. The relationship between empathy and antisocial-prosocial behaviours in youth field hockey players. *International Journal of Learning and Change*, 2019; 11 (1): 57-65.
8. Sezen-Balçıkanlı G. Fair play and empathy: A research study with student teachers. *Journal of US-China Public Administration*, 2009; 6(4): 79-84.
9. Goleman D. *Duygusal zekâ neden iq' dan daha önemlidir?* İstanbul, Varlık-Bilim, 1998.
10. Hoffman ML. The contribution of empathy to justice and moral judgment. In: Esinberg N, Strayer J, editors, *Empathy and Its development*. New York: Cambridge University Press; 1990.
11. Stornes T, Ommundsen Y. Achievement Goals, Motivational Climate and Sportpersonship: A Study of Young Handball Players. *Scandinavian Journal of Education*, 2004; 48 (2): 205-221.
12. Sezen-Balçıkanlı G, Yıldırım İ. Profesyonel futbolcuların sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilim düzeyleri. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2011; 9 (2), 49-56.
13. Sezen-Balçıkanlı G, Sezen M. Professional sports and empathy: Relationship between professional futsal players' tendency toward empathy and fouls. *Physical Culture and Sport. Studies and Research*, 2017; 73 (1), 27-35.
14. Stornes T, Bru E. Sportpersonship and perceptions of leadership: An investigation of adolescent handball players' perceptions of sportpersonship and associations with perceived leadership. *European Journal of Sport Science*, 2002; 2 (6): 1-15.
15. Sezen-Balçıkanlı G, Yıldırım İ. Elit salon hokeyi oyuncularında empatik beceri ile prososyal davranışlar arasındaki ilişki. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2018; 23 (1): 1-8.
16. Kavussanu M, Boardley ID. The prosocial and antisocial behavior in sport scale. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 2009; 31 (1): 97-117.
17. Sezen-Balçıkanlı G. The Turkish adaptation of the prosocial and antisocial behavior in sport scale (PABSS). *Int J Humanit Soc Sci*, 2013; 3(18): 271-6.
18. Davis MH. Measuring individual differences in empathy: Evidence for a multidimensional approach. *Journal of personality and social psychology*, 1983; 44 (1): 113.
19. Engeler A. *Psikopati ve antisosyal kişilik bozukluğu*, İstanbul Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2005.
20. Al-Yaaribi A, Kavussanu M, Ring C. The effects of prosocial and antisocial behaviors on emotion, attention, and performance during a competitive basketball task. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 2018; 40 (6): 303-311.
21. Al-Yaaribi A, Kavussanu M, Ring C. Consequences of prosocial and antisocial behavior for the recipient. *Psychology of Sport and Exercise*, 2016; 26: 102-112.
22. Bolter ND, Weiss MR. Coaching behaviors and adolescent athletes' sportpersonship outcomes: Further validation of the sportsmanship coaching behaviors scale (SCBS). *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 2013; 2 (1): 32.